

A Gazdaságstatisztika aktuális kérdései, avagy miért is állunk paradigmaváltás előtt?

A gazdaságstatisztika szerepe az oktatásban
Óbudai Egyetem Keleti Károly Gazdasági Kara
Budapest, 2017. szeptember 27.

Dr. Laczka Éva

Vázlat

- **Tisztelgés Keleti Károly és a statisztikus elődök előtt**
- **Egy kis statisztikatörténet, a gazdaságstatisztika helye a nemzetközi térben**
- **A változásokról és azok okairól, kérdések, válaszok**
- **Napjaink kihívásai**
- **Konklúzió**

A statisztika szó megjelenése

- **A statisztika szó Gottfried Achenwall (1719-1772) német filozófus, történész, közgazdász, statisztikus nevéhez fűződik**
 - publikációiban a statisztika szót az állam feladatainak ellátásához szükséges adatok körére használta
 - kutatások szerint a szóhasználatot tanárától, Martin Schmeizeltől vette át (1679-1747)

A statisztika mérföldkövei

- Az ágazati (primer) statisztikák megjelenése Európában a 19. század második felére tehetőek
- 1895 – *Andres Kiaer (norvég statisztikus)* a mintavételes összeírás koncepciója
- 1906 – *Arthur Bowley (angol statisztikus, közgazdász)* véletlen mintaválasztás első módszertana
- 19. század vége, 20. század első fele – a makro-statisztikák megjelenése, elterjedése
- 20. század közepe – az interjú technika bevezetése
- Ezredforduló közeli évek – megjelennek a szatellit számlák
- 1980-as évek – a számítástechnikával támogatott összeírások bevezetése

A gazdaságstatisztika feladata

- **Bemutatja a múlt és a jelen gazdasági jelenségeit, folyamatait** *(Széchenyi István)*
- **Térben és/vagy időben összehasonlítja az ágazatok jelenségeit, folyamatait, beleértve a nemzetgazdaság folyamatait is**

A magyar gazdaságstatisztika születése

- Az önálló magyar statisztikai 1867-ben született, első feladatai közé a gazdaság helyzetének felmérése, elemzése tartozott
- Kialakultak az ágazati statisztikák, azok fogalmainak rendszere, számbavételi módszereik
- A két világháború között megjelentek a nemzetgazdasági szintű vizsgálatok
- Az összehangolt gazdaságstatisztikai rendszer kidolgozása a 20. század közepére tehető (nemzetközi hatásra!)
- 1953-ban megjelent az ENSz első nemzetgazdasági számlarendszere kézikönyve, majd 1968-tól (párhuzamosan) a KGST számlarendszere

Szakmai „konfliktusok” már a kezdetekben is voltak!

- Az ágazati statisztikák eltérő definíciókat, osztályozásokat, módszertant használtak
- A mérleg rendszerek, a nemzetgazdasági rendszerek tovább „élezték” a konfliktusokat (az integráló szerep miatt)
- A jelenségek, folyamatok folyamatosan változtak!

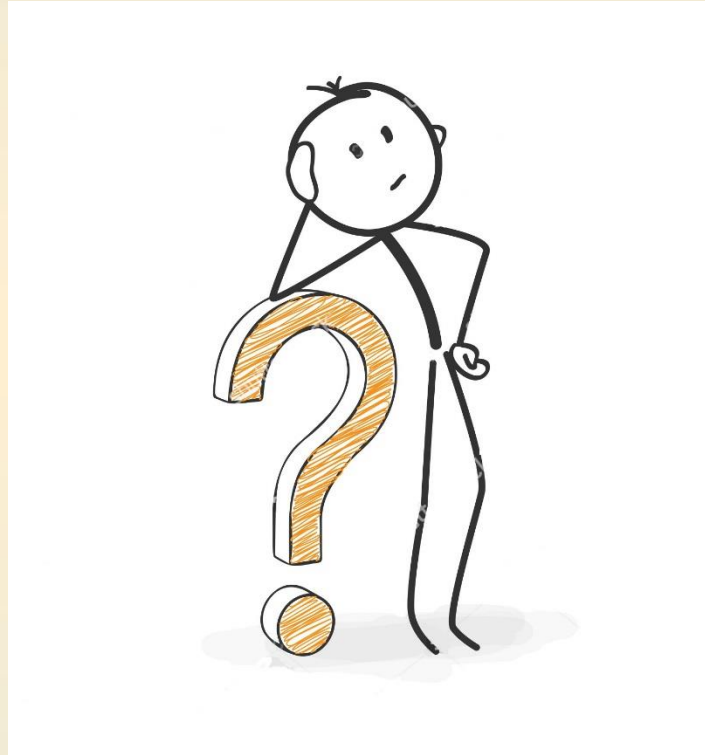
A jogi háttér változásai

- **1874. évi XXV. törvénycikk az országos statisztika ügyének szervezéséről**
- **1897. évi XXXV. törvénycikk a M.kir. Központi Statisztikai Hivatalról**
- **1929. évi XIX. törvénycikk a hivatalos statisztika szolgálatáról**
- **1952. évi VI. törvény az állami statisztikáról (területi szervezetek kialakítása)**
- **1973. évi V. törvény a statisztikáról**
- **1993. évi XLVI. a statisztikáról (és azok módosításai)**
- **2016. évi CLV. törvény a hivatalos statisztikáról**

*A makro-statisztikák
módszertani változásai
(kézikönyvek)*

- **ENSZ SNA – 1953, 1968, 1993, 2008**
- **EU ESA – 1970, 1979, 1995, 2010**
- **IMF Fizetési Mérleg – 1948, 1950, 1961,
1977, 1993, 2008**

Miért is változik folyamatosan a statisztika?

Változik a környezetünk

- *A világ népességének változása*
 - 1990 – 5,2 milliárd
 - 2000 – 6,0 milliárd
 - 2010 – 6,9 milliárd
 - 2020 – 7,7 milliárd
- *A technika és a gazdaság változása*
 - az elektronizálás robbanás szerű fejlődése
 - **információrobbanás**
 - a globalizáció
 - új, összetett gazdasági folyamatok, formációk kialakulása
 - a határok eltűnése (minden értelemben!)

Információrobbanás

- **Az első forradalmi változást az írás kialakulása jelentette időszámítás előtt a 4. évezredben**
- **A második forradalmi változás a könyvnyomtatás feltalálása a 15. században (Gutenberg, 1394-1468)**
- **Az ezredforduló pedig az informatikai forradalom, információ robbanás időszaká**
 - manapság az emberek naponta mintegy két könyvnyi új információval találkoznak
 - becslések szerint a következő négy évben több új információ keletkezik, mint ami a világ története során eddig felhalmozódott

A Big Data jelenség

- Gyorsan elérhető óriási adatbázisok, amit hagyományos eszközökkel nagyon nehéz elemezni
- *Már korábban (2000-ben) is létezett, csak akkor adatbázis bányászatnak nevezték*
- **Tim Harford** *(angol közgazdász, újságíró, született 1973-ban, 2014-ben elnyerte a Royal Statistical Society díját a statisztikai előrejelzésekkel foglalkozó írásáért)*

*„ A Big Data olyan, mint a teenager szex.
Mindenki beszél róla,
senki nem tudja, hogyan kell elkezdni,
mindenki azt állítja, hogy ő is tud mindent, de
mindenki feltételezi azt is, hogy mindenki más jobban tudja”*

Előnyök - Kockázatok

- *Az információs rendszerek egyre gazdagabbak, komplexebbek, de kezelésük egyre bonyolultabb!*
- **Előnyök**
 - információ és adatbőség (lásd Big Data)!
 - az adatok feldolgozásához, elemzéséhez „kész” programcsomagok állnak a rendelkezésünkre!
- **Kockázatok**
 - gyakran ugyanarra a jelenségre több információ, adat is rendelkezésünkre áll (*ez nem szükség szerűen hiba!*)
 - nincs idő a módszertanok (*definíciók, stb.*) részletes tanulmányozására
 - az informatikai „csomagokat” mechanikusan használjuk
 - gyakran az eredményeknek nincs szakmai kontrollja

Inkonzisztencia a rendszerben

**A kutatók botlottak a problémába;
ahány statisztika, annyi féle statisztikai egységet,
módszertant használnak → nehezíti az adatok
összehasonlíthatóságát!**

Megoldás:

- a mikro-statisztikák statisztikai egységeinek (gazdaságfogalom) harmonizálása (FRIBS)
- a mikro- és a makro statisztikák statisztikai egységeinek (gazdaságfogalom) harmonizálása

Az EU Gazdaságstatisztikai Keretjogszabályt (FRIBS)?

- **Az EU gazdaságstatisztikai rendszer nem elégíti ki az új igényeket** *(esősorban a globalizáció hatásának mérési problémái és a makro-statisztikák új adatigényei miatt)*
- **Az EU gazdaságstatisztikai összeírások nem koordináltak**
- **Az alkalmazott módszertanok nem konzisztensek**
- **Az EU gazdaságstatisztikai rendszerét nagyszámú jogszabály írja elő**

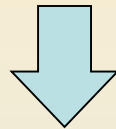
Hol tart most a FRIBS?

- **A munka a mintegy tíz éve kezdődött, úgy tervezték, hogy az első referencia év 2016 lesz**
- **Jelenleg az EU Tanácsi szakaszban jár**
- **10 gazdaságstatisztikai jogszabályt módosít**
- **Nem tartalmazza az „enterprise” fogalmat (azt 696/1993 EEC írja elő, de több tagország még a jogi egység fogalmat használja)**
- **Többnyire azokra a statisztikákra vonatkozik, amelyek a GDP adatait szolgáltatják**

Egy új lehetőség a felhasználóknak

KSH kutatószoba használata

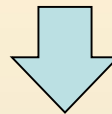
- **Budapesten és Szegeden**
- **Elemi szintű vizsgálatokat tesz lehetővé *(anonimizált adatok felhasználásával!)***
- **A vizsgálat céljától függően más statisztikai adatbázisok és adminisztratív források is bevonhatóak**

Testre szabott vizsgálatokat tesz lehetővé!

Konklúzió

- A gazdaságstatisztika mikro- és makro-statisztikák integrált RENDSZERE!
- Amennyiben a rendszer bármely pontján változik valami, tekintettel kell lenni a rendszer összefüggéseire!
- A változások manapság gyakoribbak, markánsabbak a korábbiaknál!

Paradigmaváltásra van szükség a statisztikai adatok gyűjtésében, módszertanában, feldolgozásában, kommunikálásában, oktatásában de még a felhasználásában is!

Köszönöm a figyelmet!
(www.mstnet.hu)

